

YTTRANDE 2016-03-15

Kulturdepartementet 103 33 Stockholm

Betänkandet SOU2015:89 Ny museipolitik, Museiutredningen 2014/15¹

Sammanfattning

I det här remissvaret har vi valt att fokusera på de delar i museiutredningen som berör FUISMs intresseområden.

FUISM ser förslagen som framförs som en positiv förändring som lyfter museerna och hela branschen. Vi instämmer i förslaget att införa en museilag. Det är positivt att det läggs stor vikt vid frågor kring kvalitet och utveckling. Vi har dock vissa farhågor när det gäller hur arbetet med kvalitet och utveckling ska genomföras och om en ny myndighet är rätt väg att gå.

Avsnitt 10.3 Slå fast museernas ställning i en lag

En lagstiftning kring museernas ställning och att säkerställa deras självständighet ser vi som något positivt. Det stärker sektorn, ger ett starkare mandat för museerna och gör det enklare för institutionerna att stå upp för sitt oberoende.

Avsnitt 10.3.4 Tillgänglig och kvalitativ publik verksamhet

FUISM upplever att utredningen värderar pedagogik som en viktig professionell kompetens som behövs i alla delar av museernas arbete (bl.a. s. 277) Det ser vi som mycket positivt. Däremot är många formuleringar om publik verksamhet på museer alltför schablonmässiga eller förenklade. Som företrädare för våra medlemmar ser vi med viss oro att pedagogisk verksamhet inte lyfts upp som en viktig och specifik del i museernas publika arbete. Vi skulle önska att museiutredningen inte buntar ihop utställningar och pedagogik som "publik verksamhet" (där för övrigt även kommunikation och besöksservice ryms). Museipedagogik i sin tur rymmer mängder av verksamheter förutom utställningspedagogik, som till exempel pedagogiska möten för och med olika målgrupper, värdskap, programverksamhet och event, tillgänglighetsfrågor och inte minst forskning. Då blir det möjligt att mer konkret formulera visioner och definiera behov och insatser. Vi önskar att pedagogik och lärande får en större plats i formuleringen och att denna verksamhet likställs med utställningar som i skriften får stort utrymme.

Avsnitt 10.3.8 Alla museer ska samverka

FUISM ställer sig positivt till ökad samverkan och har goda erfarenheter av hur samverkan mellan personal från olika typer av museer och från olika delar av landet medför positiva och utvecklande perspektiv. Samverkan på lika villkor mellan olika typer av museer känns väldigt positivt. FUISM:s erfarenhet är också att det tillför mycket i diskussioner och projekt när olika typer av museer från olika delar av landet finns representerade. Vi känner oss däremot osäkra på om utredningens förslag verkligen leder till lika möjligheter till samverkan. Hur hittar organisationerna som ska samverka varandra och på vilka plattformar kan de mötas? Dessutom är det inte säkert att samverkan mellan museer alltid är bästa vägen för att nå kvalitet och utveckling. Värdet av strategiska samarbeten med skola och lärarutbildningar som potential för utveckling syns till exempel inte i utredningen. Om man tar ett demokratiskt uppdrag och tillgänglighetsfrågorna på allvar så är skolan en given samarbetspart. Vi önskar att kopplingen mellan skola och museum ska finnas med på ett tydligare sätt.

Avsnitt 10.5 Inrätta ny myndighet för museifrågor

Vi har en del funderingar kring vad en ny museimyndighet kommer innebära. Å ena sidan ser vi behovet av att det finns organisationer som tar ansvar för samverkan, utveckling och granskning. Det ställer vi oss positiva till. Å andra sidan är vi tveksamma till om den nya myndigheten som den beskrivs är rätt form för att kunna axla detta uppdrag. Den tänkta museimyndigheten beskrivs som hälften så stor som Riksutställningar (där hjärtefrågorna ligger inom publik verksamhet på museer) och kommer att ha både fler och bredare uppdrag, där publik verksamhet bara är ett av många områden.

För en museimyndighet som har till uppdrag att omvärldsbevaka, inspirera, utveckla och granska museisektorn vill vi framhålla vikten av att anställd personal inom organisationen har en reell kontakt med museiverkligheten. Att anställa verksamma inom museisektorn i tidsbegränsade förordnanden på några år för att hantera uppdrag som omvärldsbevakning och kollegialt lärande tror vi är ett möjligt sätt att lösa detta. Den mer permanenta delen av museimyndigheten skulle då främst ha administrativa och stödjande funktioner. Detta format för en framtida museimyndighet kan bygga på formaliserad samverkan med befintliga branschföreningar och nätverk som får formella uppdrag för att till exempel ansvara för kollegial granskning (FUISM, Forum för utställare, Riksförbundet Sveriges museer m.fl.). Vi tror att ett kollegialt granskande, om det sker på rätt sätt, är en positiv möjlighet till ömsesidigt lärande och kan bli ett viktigt stöd för museiinstitutionerna och deras utveckling. Det finns dock en del oklarheter kring vad utredningen menar med kollegial granskning. Är till exempel granskningen enbart riktat mot centralmuseerna? Och vad innebär det att en och samma myndighet både granskar och delar ut ekonomiskt stöd till utveckling för museer? Kanske skulle uttrycket kollegialt lärande vara ett bättre ord att använda sig av än kollegial granskning? Kollegialt lärande används bland annat inom skolan och är en metod för långsiktig och systematisk utveckling, där lärarna granskar såväl andras som det egna arbetet.

FUISM:s stadga nummer 1: " § 1 Föreningen för pedagogisk utveckling i svenska museer är stiftad för att bereda medlemmarna möjlighet till erfarenhetsutbyte och fortbildning

framförallt genom att anordna konferenser och kurser på såväl regional- som riksplan. Föreningen vill också verka för ett vidgat nordiskt och internationellt samarbete.”

Ett av FUISM:s främsta syften är erfarenhetsutbyte, kompetensutveckling och kollegialt lärande. Vi ställer oss frågande till hur myndigheten kommer kunna säkerställa sin kompetens om att vara ett stöd för utveckling av museernas verksamhet? Vi tror att FUISM nätverk och kompetensen bland föreningens medlemmar är en värdefull tillgång för den nya myndigheten.

FUISM stöder museiutredningens förslag att avveckla Riksutställningar i dess nuvarande form. Det utvecklingsarbete och den omvärldsbevakning som bedrivs hos Riksutställningar idag är alldeles för exklusivt och för långt ifrån vardagen för de flesta museer och kulturinstitutioner. Många museipedagoger upplever Riksutställningar som en inspirerande och kreativ organisation, men som en godtycklig resurs för pedagogisk utveckling. Riksutställningar har tidigare varit en nära samarbetspart med FUISM. Det stod fram till år 2012 i föreningens stadgar att Riksutställningar skulle vara representerade i föreningens styrelse. När Riksutställningar för några år sedan fick sitt nya uppdrag hade myndigheten inte längre möjlighet att på samma sätt som tidigare stötta och utveckla museers pedagogiska verksamheter. I samband med detta valde Riksutställningar även att avstå sin styrelsepost i FUISM. Riksutställningar har varit en fantastiskt kreativ och innovativ institution och ambitionen att fungera som stöd för museer är god, men tyvärr finns ett glapp mellan organisationen och museernas verklighet. Dock vill vi betona att vi samtidigt känner oro kring att en myndighet som har verkat för utveckling av publik verksamhet på museer läggs ner och ersätts av en mindre museimyndighet. Den föreslagna museimyndigheten är hälften så stor som Riksutställningar och har många fler uppdrag att hantera. Risken är därmed att denna organisation har ännu sämre förutsättningar att hantera ett pedagogiskt uppdrag.

FUISM:s styrelse genom

Lena Lindgren, Susanna Zidén, Jessica Andersson Sjögerén och Sofia Dahlquist

Kontaktperson:

Susanna Zidén, ordförande FUISM

e-post: Susanna.ziden@historiska.se

Tel. 08-51955703